

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESIONALIOJO SCENOS MENO
ĮSTATYMO NR. IX-2257 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymo Nr. IX-2257 (toliau – Įstatymas) V skyriaus „Profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybinių darbuotojų socialinės garantijos“ 14 straipsnio „Profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybinių darbuotojų socialinės garantijos“ 2-oje dalyje apibrėžta, kokiems profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniams darbuotojams priklauso kompensacinė išmoka, kai jie dėl savo profesijos specifikos nebegali tęsti kūrybinės veiklos ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis ir mokama 13 bazinių socialinių išmokų dydžio kompensacinė išmoka.

Įstatymas konkrečiai įvardija šiuos profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybinius darbuotojus, kuriems kompensacijos teisė suteikta:

- baleto artistai ir šokėjai,
- cirko atlikėjai,
- solistai vokalistai,
- muzikantai,
- dirigentai, choro artistai ir aktoriai.

Mimanso artistas šiame sąraše nepaminėtas – jis neįtrauktas į 14 straipsnio 2 dalies kompensacijos gavėjų sąrašą.

Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2024 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. ĮV-533 „Dėl kultūros ministro 2017 m. vasario 20 d. įsakymo Nr. ĮV-382 „Dėl nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų darbuotojų, kurie viešo spektaklio, koncerto ar kito renginio metu atlieka profesionaliojo scenos meno kūrinius, pareigybių sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas Nr. ĮV-533) mimas ar pantomimos atlikėjas yra laikomi aktoriais. Nors mimanso artistas jame neįvardintas, tačiau, akivaizdu, kad jis savo funkcinę veiklą yra priskirtinas šiai kategorijai – jis taip pat atlieka vaidybinius veiksmus scenoje, nors ir be žodinio teksto, dažnai kaip masinių scenų atlikėjas.

Įsakymas Nr. ĮV-963 suteikia mimanso artistui kūrybinio darbuotojo statusą – mimanso artistas yra įtrauktas į Profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybinių darbuotojų pareigybių sąrašą kaip atlikėjas („aktorius, solistas vokalistas, muzikantas, šokėjas, mimanso artistas ar kiti atlikėjai“).

Įsakymas Nr. ĮV-382 nurodo, kad mimas ir pantomimos aktorius (o tai, be abejonės, yra mimanso artisto sinonimai) yra laikomi aktoriais. Nors viename įsakyme mimanso artistas yra „atlikėjas“, kitame – „aktorius“, jo funkcijos yra aiškiai vaidybinio pobūdžio.

Teisės aktai yra nesuderinti: pagal Įstatymą kompensacija priklauso tik „aktoriams“, o mimanso artistas, nors ir priskiriamas kūrybinių darbuotojų kategorijai pagal Įsakymą Nr. ĮV-963, formaliai gali būti laikomas tik „atlikėju“.

Dėl šio neatitikimo mimanso artistai nėra įtraukti į įstatymo 14 straipsnyje numatytų asmenų, kuriems gali būti mokama kompensacinė išmoka, sąrašą, nors jų veiklos pobūdis yra artimas aktoriams.

Todėl, aiškinant Įstatymo 14 straipsnio 2 dalį sistemiškai, mimanso artistas kaip aktoriaus vaidmenų atlikėjas (vaidybinių epizodų be žodžių atlikėjas) turi būti traktuojamas kaip priklausantis kūrybinių darbuotojų - aktorių profesinei grupei ir jiems mokama kompensacinė išmoka (jei atitinka stažo ir kitus kriterijus).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras, Įstatymo rengėjas – Seimo narys Vytautas Juozapaitis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro generalinio direktoriaus 2017 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. Pl-318 patvirtintame Spektaklių planavimo tarnybos mimanso skyriaus mimanso artisto pareigybės aprašyme nurodyta, kad „mimanso artistas atlieka nurodytus vaidmenis Teatro einamojo repertuaro spektakliuose, koncertuose, kituose renginiuose teatre bei gastrolių metu”.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Būtų pašalintas teisinis neapibrėžtumas dėl mimanso artisto statuso ir užtikrintas vienodas socialinių garantijų taikymas profesionaliojo scenos meno kūrybiniais darbuotojams, atliekantiems vaidybinius scenos vaidmenis. Todėl siūloma papildyti Įstatymo 14 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir į kompensacinės išmokos gavėjų sąrašą įtraukti mimanso artistus. Pakeitimu būtų pripažinta, kad mimanso artistai pagal savo veiklos pobūdį priskiriami aktoriniam scenos meno segmentui ir turi teisę į socialinę garantiją – 13 bazinių socialinių išmokų dydžio kompensacinę išmoką, kai dėl profesijos specifikos jie negali tęsti kūrybinės veiklos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamos priimto įstatymo pasekmės nenumatomos.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo priėmimas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės. Priimtas įstatymą turės teigiamą poveikį antikorupeciniu požiūriu, nes nustato tokį teisinį reguliavimą, kuriuo įtvirtinami aiškūs ir objektyvūs vadovų skyrimo antrai kadencijai kriterijai, nepaliekant galimybės daryti poveikį sprendimus priimančius asmenims.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslui ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įgyvendinus šį projektą, kiti įstatymai neturės būti keičiami.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti nereikia priimti papildomų įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Mimanso artistas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Įstatymas padės užtikrinti vienodą socialinių garantijų taikymą profesionaliojo scenos meno kūrybiniais darbuotojams, įskaitant mimanso artistus.